

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านดิจิทัลเพื่อปรับตัวและรับมือของประเทศไทย จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ประเด็นขับเคลื่อนสำคัญ

- การสนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องของการดำเนินกิจกรรมภาครัฐและภาคธุรกิจ อาทิ การกำหนดมาตรการแนวทาง ตลอดจนแก้ไขกฎระเบียบด้านดิจิทัลที่สนับสนุนการรักษาระยะห่างทางสังคม
- การส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างทั่วถึง เพื่อเข้าถึงระบบการรับบริการด้านสุขภาพการจัดการสวัสดิการของภาครัฐ รวมถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและทันเหตุการณ์
- การสนับสนุนกลุ่มผู้ประกอบการด้านดิจิทัลในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการให้บริการที่จะทำให้เกิดการจ้างงานกระจายรายได้ไปยังกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ

นโยบายระยะสั้นและระยะกลาง

- การวางรากฐานด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล โดยส่งเสริมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลให้ทั่วถึง ครอบคลุมทุกพื้นที่ ผลักดันให้อินเทอร์เน็ตเป็นสาธารณูปโภคที่ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงในราคาที่เหมาะสม รวมถึงการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนเพื่อเป็นฐานข้อมูลหลักในการดำเนินกิจกรรมภาครัฐ
- การส่งเสริมการปรับตัวของภาคธุรกิจและแรงงาน ทบทวนและวางรากฐานการดำเนินธุรกิจโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นฐานเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นฐาน พัฒนาทักษะแรงงาน และการสร้างโอกาสการทำงานรูปแบบใหม่
- การส่งเสริมปรับรูปแบบการดำเนินชีวิต สภาพแวดล้อมเพื่อรองรับประชาชนทุกกลุ่มรูปแบบการทำงาน การเรียนการสอนรูปแบบใหม่และการรู้เท่าทันสื่อ

COVID-19 in Thailand

กว่าหนึ่งปีแล้วที่ทั้งโลกได้รู้จักกับเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ หรือ COVID-19 ที่อุบัติขึ้นและมีการระบาดไปเกือบทั่วโลก ส่งผลให้มีผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตจำนวนมาก ซึ่งข้อมูลเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2564 มีจำนวนผู้ติดเชื้อสะสมเพิ่มมากกว่า 90 ล้านราย ผู้เสียชีวิตทั่วโลกกว่า 1.9 ล้านราย โดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ได้ยกให้วิกฤตการณ์ด้านสาธารณสุขนี้เป็นความท้าทายครั้งใหญ่ที่สุดที่เราต้องเผชิญนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดดังกล่าว ซึ่งข้อมูลเมื่อ 21 มกราคม 2564 มีจำนวนผู้ติดเชื้อสะสม 12,795 ราย และเสียชีวิต 71 ราย นอกเหนือจากผลกระทบทางด้านสุขภาพแล้ว COVID-19 ยังส่งผลกระทบถึงด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรงอีกด้วย จนทำให้คำว่าโควิด-19 ติดอันดับคำค้นหาประจำปี 2563 ของ Google ประเทศไทยเลยนะ

ผลกระทบจาก COVID-19

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

- 1. การหยุดชะงักของภาคธุรกิจอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและการเดินทาง** สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 และมาตรการจำกัดการเดินทาง ได้ส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยซึ่งถือเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศ โดยส่งผลให้ประเทศไทยสูญเสียรายได้ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นจำนวนนับพันล้านบาท
- 2. การตกงาน การว่างงานชั่วคราว การถูกลดเวลาทำงาน และการถูกลดรายได้ของแรงงาน** การจ้างงานภายในประเทศ พบว่ามีผู้ว่างงานเพิ่มขึ้นจากสถานที่ทำงานเล็ก/หยุด/ปิดกิจการหรือหมดสัญญาจ้าง โดยเฉพาะในสาขาโรงแรมและภัตตาคารที่มีแรงงานถูกเลิกจ้างมากที่สุด นอกจากนี้พนักงานที่ยังคงทำงานอยู่ก็ยังมีบางส่วนที่ได้รับผลกระทบจากการถูกลดเงินเดือน
- 3. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ประสบภาวะขาดทุน หรือต้องเลิกกิจการ** ถือเป็นหนึ่งในกลุ่มที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างมากจากความต้องการสินค้าและบริการที่ลดลงของผู้บริโภคส่งผลกระทบต่อทั้งในแง่ของมูลค่าผลผลิตและการจ้างงาน

ผลกระทบทางสังคม

- 1. ด้านสุขภาพ** จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายทั้งจาก COVID-19 และการใช้ชีวิตที่มีการเว้นระยะห่างทางสังคม นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มการเกิดปัญหาสุขภาพจิต อันเนื่องมาจากความวิตกกังวลด้านสุขภาพและด้านการทำงานและรายได้
- 2. ด้านมาตรฐานคุณภาพชีวิต** อันเนื่องมาจากรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ต้องปรับตัว เช่น ความจำเป็นในการใช้หน้ากากอนามัย แอลกอฮอล์ การสั่งอาหารจากผู้ให้บริการขนส่งอาหาร การทำงานผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะอย่างยิ่งครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากรายได้ที่ลดลงตามภาวะการจ้างงาน ในขณะที่รายจ่ายยังทรงตัวหรือเพิ่มขึ้น และหนี้สินของแต่ละครัวเรือนยังคงอยู่
- 3. ด้านความเหลื่อมล้ำ/สิทธิเสรีภาพ** ดังจะเห็นได้จากครัวเรือนที่มีรายได้สูง หรือมีรายได้ประจำ ยังคงมีรายได้เพียงพอในการดำเนินชีวิตประจำวัน ในขณะที่กลุ่มเปราะบางที่มีรายได้ไม่แน่นอน มีอัตราการว่างงานที่มีเพิ่มมากขึ้น และจำนวนชั่วโมงการทำงานที่ลดลง ทำให้รายได้ลดลงหรือไม่มีรายได้ในการเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวด้วยเช่นกัน ตลอดจนรูปแบบที่อยู่อาศัยและสถานที่ทำงาน มีแนวโน้มที่จะแออัดและไม่ถูกสุขอนามัย ส่งผลให้มีความเสี่ยงในการติดเชื้อเพิ่มมากขึ้นด้วย

ประเด็นขับเคลื่อนสำคัญ

สนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องของภาครัฐและภาคธุรกิจ

การสนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องของการดำเนินกิจกรรมภาครัฐและภาคธุรกิจในช่วงสถานการณ์การระบาด อาทิ การกำหนดมาตรการ แนวทาง ตลอดจนแก้ไขกฎระเบียบด้านดิจิทัลที่สนับสนุนการรักษาระยะห่างทางสังคม

ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึง

การส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างทั่วถึง เพื่อเข้าถึงระบบการรับบริการด้านสุขภาพการจัดการสวัสดิการของภาครัฐ รวมถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและทันเหตุการณ์

ผลักดันผู้ประกอบการด้านดิจิทัล สร้างสรรค์นวัตกรรม

การสนับสนุนกลุ่มผู้ประกอบการด้านดิจิทัลในการสร้างสรรค์นวัตกรรม การให้บริการที่จะทำให้เกิดการจ้างงานกระจายรายได้ไปยังกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านดิจิทัล นโยบายระยะสั้นและระยะกลาง

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระยะสั้น	ระยะกลาง
1. การวางรากฐานด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล		
1.1 วางรากฐานด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและการส่งเสริมเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างทั่วถึง เท่าเทียม	สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนกลุ่มเปราะบาง หรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัล	- วางรากฐานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลให้ทั่วถึง ครอบคลุมทุกพื้นที่ - ผลักดันให้อินเทอร์เน็ตเป็นสาธารณูปโภคที่ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงในราคาที่เหมาะสม
1.2 การบูรณาการฐานข้อมูลประชาชน	ผลักดันการบูรณาการฐานข้อมูลการช่วยเหลือ และสวัสดิการสำหรับประชาชน	ส่งเสริมการเชื่อมโยง และบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อการให้บริการเสมือนเป็นองค์กรเดียวกัน (One government)
2. การปรับตัวของธุรกิจและแรงงาน		
2.1 ทบทวนและวางรากฐานการดำเนินธุรกิจโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นฐาน	- ส่งเสริม เตรียมความพร้อมให้ภาคธุรกิจ โดยเฉพาะในภาคการท่องเที่ยวและการบริการ กลับมาดำเนินธุรกิจภายใต้วิถีปกติใหม่ (New normal) ด้วยนวัตกรรมดิจิทัล - ส่งเสริมความร่วมมือของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมดิจิทัล ให้เกิดการสร้างนวัตกรรม	ส่งเสริมภาคธุรกิจที่หยุดชะงักจากสถานการณ์ COVID-19 ทบทวนและวางรากฐาน Digital transformation
2.2 เสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นฐาน	ส่งเสริม สร้างศักยภาพให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวเข้าสู่การทำธุรกิจผ่านแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ในรูปแบบตลาดออนไลน์ (e-Marketplace)	- ส่งเสริมการเชื่อมโยง SMEs กับผู้ประกอบการ Digital startup เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการ - ส่งเสริมให้เกิดแพลตฟอร์มตลาดล่วงหน้า เชื่อมโยงผู้ผลิตกับผู้บริโภคโดยตรง
2.3 พัฒนาทักษะแรงงาน และการสร้างโอกาสการทำงานรูปแบบใหม่	พัฒนา เครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาพัฒนาหลักสูตรให้แรงงานในทักษะเดิม และทักษะใหม่ที่เป็นในอนาคตผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้หรืออบรมออนไลน์	ผลักดันให้เกิดกลไกการจ้างงานชั่วคราว (Gig economy) ทั้งภาครัฐและเอกชนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล และสนับสนุนให้แรงงานที่ได้รับผลกระทบสามารถเข้าถึงได้
3. การปรับรูปแบบการดำเนินชีวิต สภาพแวดล้อมเพื่อรองรับประชาชนทุกกลุ่ม		
3.1 ปรับตัวให้เข้ากับรูปแบบการทำงาน การเรียนการสอนรูปแบบใหม่	ส่งเสริมทักษะในการใช้ดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการทำงาน และการเรียนการสอนรูปแบบใหม่	กำหนดแนวทาง (Guideline) การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงานและการเรียนการสอนตามรูปแบบการดำเนินชีวิตในวิถีปกติใหม่ (New normal)
3.2 การรู้เท่าทันสื่อ	ส่งเสริมการสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริโภคสื่อออนไลน์ อย่างมีวิจารณญาณและรู้เท่าทัน ให้ประชาชนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์	สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสื่อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อผลักดันให้เกิดการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) ของสื่อในการเผยแพร่ข่าวสารผ่านออนไลน์